

ایڈیٹر و پبلشر عبدالحمید اکرم، پرنٹنگ پریس ٹیبل باغ کونڈہ خان شہیک کرساپور و آفس 302 قمر ڈھلور یونیورسٹی کیمپس فیئر 1 جناح روڈ کونڈہ خان تالان کرے

06 جولائی 2026ء

ہیبت کنگ المی ء

براہوئی زبان و ادب نا حالیبت تدوک آکر اناپوروی اسکان لس بندرغ آن ڈوک کس۔ داسہ ہم دا دعویٰ کنگ مفک کداو اس اسکان سرمنگ ء، ولے منہ وڑا اس بریر، ہرافقا مکم اٹ پوروان پورویا حقی وڑاٹ تو آخا، ولے گڑا نگر اس معلومداری مونی برساینگ ء، وداک ہم تخمین اٹ سوچ چست کنگ نابانا نا سوب آن ء۔ لٹریسی ریٹ مفنگک نا سوب آن ننا اس اہین ہم نوشت وخوان آن مُرمنے، ہرانا سوب آن لس خلقت ادب نا حالیبت آن بے ساو بے چکار منے۔ وخت اس کہ نوشت وخوان تون تعلقدار، یعنی نثر و نظم انا پڑا آفوک ادب نا پٹ وپول نا بابت ہر بندرغ آک کاریم کرینو، اوک ہم تین پہ تین نا کاریم تا بابت سوچ چست کنتو، یا کنگ کنتو۔ ودماد ادب نابائی دیک، ورودم نا ہیبت ء کرسا دانا کسر ء تو نکسا ہناتے۔ براہوئی زبان آ اسکان ہندا سوچ 'حادی' خنگک، ہر اتم نوشتو ک اسے نا بابت، یا اونا نوشت اسے نا بابت ہیبت مرے تو اسکان دا بابت سگ انا کتی نظر بریک۔ وئے بیرہ سگ انا کتی بلکن نوشتو ک تینے جنگ اکن لایچک۔ ہندا سوب ء کہ اگر اسے نوشتو ک اس پنجاسال مُست نوشت تون تعلقدار مونی اس گنڈا نے، تو اینو اسکان اونا کاریم نا وڑاٹ چچ ء بدلی اس متے، حالانکہ بیرہ خواننگ و مطالعہ نا جو ہم بندرغ اٹ کبھی بدلی تے اتیک،

آدیک آتابادوی

نشاء اللہ تبسم
 براہوئی زبان و ادب تینا چاگرد ایلیو اٹ مروک آ کیشتری آ کاریمک کنڈا آگام کرسا ء۔ اینو سنے براہوئی زبان آ مروک آ کاریمک و براہوئی ادیب و شاعر آت خدمت آک ادب نا بنیاد ء و ہم کرسا نظر بریرہ۔ ادب نا دا گھادی سال ارٹ نا انف بلکن داؤکن کرن آک درکار بریرہ ہندن براہوئی ادب ہم تینا لوٹرا کنگ آن مدان انا آ اینو درائی نا پناد آگام تخانے۔ ادب ء مونی مستی دنگ کن اینو براہوئی ادیب و شاعر آک ہندن ء وخت ایسٹ ادب تخلیق کنگ ء کہ ہراڑے مخلوق ء کاظم خواریننگ نا ہم وخت اف۔ دا وقت تینا ادب، وادب شنای نا شاہدی ء۔ ایوتلین تو اسے ہندا ادب مروک آ ترجمہ نگاری ہم خواوک آتے تینا کنڈا چکار کونگ ء۔ ترجمہ نگاری ادب ء تالانی تنگ ناشائی ء۔ ترجمہ نا سوب آن ایلیو زبان ہیبت تخلیق مروک آ ادب آن معلومداری منگ ء۔ ودم آ افضل مرناد نا جہانی ادب آن گین نظم دینا نا کج کج اٹ ادیب شاعر آتون کاریم کروک آ ہیبت اسن پورویا اور اور مترجم آک ہم سبب و شام خوری کسسا تینا زبان ہیبت آب اٹنگ ادب ء مونی اٹنگ ء۔ ترجمہ چا بک۔ ترجمہ نگاری نا بابت اگر نزن براہوئی ادب نا چاچ ء ملین تو دانا کڑیک سنے براہوئی قدیم ادب آن دو بریرہ۔ ہرانا شاہدی براہوئی نا (دا وخت اسکان معلوم) اولیکو صاحب کتاب شاعرک دادقلانی نا کتاب "تختہ العجایب" آن دو بریک۔ مسٹ ہرا کہ فارسی زبان اٹ تخلیق مروک آ

و پوسکن آ گرج آک مونی بریرہ، ہرافقیاں پوسکن ء کسر ملنگک ء وخت اس کہ نوشت تون تعلقدار مونی و عمل ء پین سوگو و گین کیک۔ سوچ چست کپنگک نامل نا سوب آن براہوئی نا پڑا آ دا ہیبت راست خنگک کہ نوشت وخوان تون تعلقدار مونی بندرغ نا سوچ و فکر و اونا نوشت نا وڑا وخواننگ کن کتاب یا نوشت اسے نا گین کنگک ناچ ء بدل کیک۔ اٹنگے کہ داڑے کیشتری بندرغ آتا بنائی افسانہ غایتان ہلیس داتم اسکان نا افسانہ غایتی اسے وڑا سے نا ہم گینئی یا بدلی اس خنگک، ہندن تنقید نا بابت سوچ ہم ہمون آن ہمون سلوک ء، ناول آتا ہم بھارنگپ و تران منگ کیک، و خاص وڑاٹ ترجمہ نا پڑا آگ پنجاسال مُست کس اس ترجمہ اس کرینے، و اونا دا کاریم پنجا سال آن برجاء، و اینو ہم اگر اترجمہ اس کیک تو اونی ہموردیک آک ء و ہمو شفی بزرگ ہمون آن ہمون مریرہ۔ ہیبت دادے کہ ہرگز اے مقدس نکسا اوڑا ہیبت مفک، تو گزاردیک آک ہم مونی آ ہفہ، و ردیک آک مونی آ ہفہ تو اوک ایس ہم منگ کپسہ۔ براہوئی ادب نا پڑا آگ ردیک آتے پاش کنگک نا ہیبت مرے تو دادے براہوئی زبان و ادب وادارہ غاتون دشنی اس گوندنگ۔ دا ہر اتم اسکان برجاسلو ء داسہ سوچ چست کنگک نا بناتے، و براہوئی زبان و ادب، وادارہ غاتے سیبو جوڑ کروک آک و عمل نا چر جوئی ء تخمین اٹ تو ننگ کپسہ۔

بادوی، سندھی ادب آن تعلق توخ آ لڑنو ک آسوج ء میر یو۔ شاعر شیخ ایاز نا نثری نظم آتا براہوئی منظوم ترجمہ۔ شیخ ایاز سندھی ادب نا گرونگ تروک ء استار سے نا پین ء۔ اونا فکر، تخیل نا بوزی، تینا زبان و ذہب اتون مہر اتون اور اور راست گوئی، اونا نظم آ ہیبت خنگک۔ دا غفور ساسولی نا اٹنگی ء کٹنگ ایازکون ء پرکار ء شاعر اسے نا تخلیق آتے براہوئی خاواوک آسکان سر کرے۔ تخمین اٹ براہوئی ادب نا قاری داڑان فائدہ ہر فو۔ دا کتاب اٹ ساڑی نثری نظم آتا عنوان آک داؤ ء: "دعا خاویو، اوساندہ، بیڑاپ، گنگ، غلط سوچا س، پین چق اف، مارولی، ملاس آ اُست، پوسکن آ جام، خواجہ فرید نا کانی آنا، جنگ، بیرہ نا توامرے، گاندھی نا قہر، آ، سودا بازی، غالب، یات تنجو، ارمان، عشق، دُعا، آرزو، شالہ، انسان، مسافر، حقیقت، ای تصور واراریٹ، راست انا بیڑی، سختی، کنا و معراج، سوئی، کازان نراس، ن۔ م۔ آنا..... ای تصور واراریٹ..... کتاب اٹ "ملاس آ اُست" انا پین اٹ نظم اٹ داؤ ء: روپڑی ٹی "زندہ بیڑی" نا مقابل مکن ء پوک ء مندرا سے دامندرائی اسے اٹ اسے لپڑوک آ، مہنجا غا بزرغ تے آن، ای تصور واراریٹ..... نم اگر کئے پانہم ہترے تو ای نم تون ہراڑے کہگ کیوہ

دا سکانے اونا اپان آک پرینکاسر، خلیس آن اونا مونی پوسکن بڑینک کہ۔ او سبت آتو لوک بے ہملی آن واراں دا بفل آواراں اے بغل آتے بڑسا کہ مرقبہ۔ اونا ڈاٹ ڈول تینا سا متا کہ کہ او بھلو ویل اسے ٹی اکتہ منگ آن پچلی بچانے۔ واروارا ہنقراری اٹ پدی ہرا کہ نو کہ کس اس رنداٹ تو جنگ اف۔ ایاز کاڈی ہم اودے موریک نا بنگ آنا برحموس منگ کس، وادادان مانگ جنگ آخارائی کس۔ تو مدام اوڈیور آتے کاڈی تیز چلینگک آشیف بوز پاریکہ۔ اینو اونا است خواہسکہ کہ اوڈیور ء ہیبت آن بش کے اونا جا کہ غایتت کاڈی ء جہاز آنا ببال ترسا زو آن زو ارا ء سر مرے۔

☆☆☆☆

ایلیو باء آتو گہرام ریاتی کما مدار آتو ظلم و نادوی تا کہ غاتے بنگوس وگل زمین ڈیہہ انا چپ و راست دانا شاہدی ء تنگ کس۔ ولے اونا جند ء داؤڑا اٹچ ء آ زومندہ اس متویس۔ پاروک آک پارہ کاسر بڑے ریاتی کما مدار آک تعلیمی ادارہ غاتا پائی ء نت تا کیرہ غان کیرہ۔ وخت اس حمیرہ ٹی آ نوشت آتا شکری ٹی طابعلہم آتا باطل ء پڑے تو وخت اس سہرینج نا شکری ٹی ڈیر کرسا ہر فرہ ڈیرہ۔ اگر کس انا یونیورٹی نا اختیار آتو ت حمیرہ اس مروس ہم مونی اٹگا بوٹ آتو ردیپ دریپ آن یونیورٹی نا چپ و راست اٹی لڑوہ اس شواہک کہ۔ ولے اکل وخت انا معاملہ کسر۔ گہرام ء یونیورٹی ٹی ارا تو سوسک کہ او داخل موسس دا وخت اٹی چوچ ء واقعات متویس۔ ولے اینو ساف کاسر کما مدار آتا شام اٹی داہوکا سوسک یونیورٹی ٹی تحریک چلیک آتا سہ ڈوکی ء دیوان اس نن نا دو سچ غاتنگ ء۔ ہرائی "چیف" انا ساڑی منگ نا گمان ء۔ ہراڑے چیف و ہراڑے یونیورٹی ء او

نوشتہ: زیب لاسی
 براہوئی بدل: منیر حنفی

تو مش تامل ء ویش تینی نا حق آتے کن جنگ کنگ ء۔ اٹنگے کہ طابعلہم آتے کن چیف مڑو اسے نا ہیبت ء تنگ و گڑاں تو تینا پوٹھو آتے چیف انا پرک آتا بنا برخلین الاسر۔ و اوفتہ تحریک تون اُست خواہی ہم کس۔ ولے دا اُست خواہی ہر گپ و تران، شرہ و ہیبت ہرنگ اسکان کس۔ داڑان، بیڑی پین چچ ء دن ء ہیبت اس داسہ حقیقت اٹی دا ہوکا ہم شاخنگک سس یا بیرہ ریاتی کما مدار آک طابعلہم آتے خلیس ء و دنگک دا وفتہ خلوک جوڑ کنگ کن دا چم بازی ء کریر۔ و چیف ء وڈیر کنگ کن اسہ پورو پلون اس یونیورٹی ٹی شواہک و اوک یونیورٹی ء پارما کنڈا آن گیرہ کرسا دن ء پوزیشن اسے ٹی کسر کہ داسہ ایسہ کشت و خون نا بنا مریک۔ و کما نوک تینا کسب و ہنر نا درخانی ء داؤڑا اٹ کنگ کسر دن کہ امریکہ نا کما نوک آسامہ بن لادن ء بنگک نا وخت آ ہیبت اڈا نا آپیشن ء کریر۔ باطل اٹی طابعلہم آک تینا تینا کاریم تینی اکتہ کسر۔ کس اس خوانگک کس اس تینا سینتر آتیاں نوٹس جوڑ کنگ نا گڑاں آتے کن مک بنگ کس۔ گڑاں خوش گپ کسر و گڑاں سہبت تیری کن تا ش لڈ و کواڑی کنگ کسر۔ گہرام تینا کمرہ ٹی یکہ خوانگک اٹی اکتہ کس۔ ہر اتم بے گت و گمان پڑو نا تو ارنپا۔ "ہا بل اٹی اکتہ در کہ بندرغ اریکل تینا تینا دو تے بوز کرسا اسہ پرائی پین میدان آپیشن کسر۔"

☆ ☆ ☆ ☆

دا پڑو ء جنگ تون کل انا اپان آک پرینک گڑاں فریشان مسرکس ہیبت منگ اوک اکت اس منگ ء ووداؤکن انت اس کنگے؟ ارنیکو وار..... ولدا سٹیکو وار ہندا تو ارنیکو وار.....

پنا۔ گہرام سچے زیات فریشان مس۔ او بلد ہوش، فریشائی ٹی تینا کمرہ ٹی داگ ایک چرینک کہ واراں بسرہ غا نو سکہ ولدا بش مسک۔ درگہ غا بلکہ کڑی ء ملگ اٹی تما کہ ولدا پدا مسک۔ او دا وانا حالیبت آتے چچ ختولیس، او پہہ منگ اوک کہ کیو امر؟ کاو تو ہراگ کاو.....؟ او ہندا گڑی ٹی کس کہ دریپ نا تو ارن تون درگہ ملنگک و توقلی آ کلاش ڈوٹی ہندن کمرہ ٹی ہیبتا اگر کس اس چک تاڑ، مزاحمت، کروس تو جٹ اس زبان کنگ آن بیڑی سم تا کتا تون شوٹ کرکیتے، گہرام خلیس آن لڑنگ کس۔ او جنگ تون گہرام نا بانزک آتینی ملگ کرسا پین درے تے، ہا بل نا بھلا درگہ غان پیش منگ آن پدا گہرام نا بچ اٹی ہندن ء لغت اس خلک کہ او بسرو بسا دہ دا وازدہ ہرش مرمن تما۔ ولے ڈعا غزلکن کس بھلوک اسے آن بچا۔ کل طابعلہم آتے ہندا و لغت کاری کرسا پین اٹنگ۔ ولدا بیڑی کف گج کرسا پڑو کرے۔ کنگ آن پدا وار کس کرسا پینا ناچا۔ اونا بنگ نا ڈیہہ چچ آخلق اٹی پنا و او تون مروک آ واقعہ نا ہم کل ء سا تماس۔ کس اس انا سمجھداری نا سفت ء کنگ کس۔ کس اس اودے خلیس آن پدا بنگ آ شغان خلنگ کس۔ مسر سراسا دا ہیبت انا ونا وشار شہنا ء سا تما۔ پشیم آن پد ہر اتم واقع آن بش مس تو شہنا ز نا پارہ غان راہ کروک آگہ و چلو تون اور شغانی ء کما ہونا نا انتظار اٹی کسر۔ "ای نے کون ء خلو بڑت ء زینہ سے نا زینہ منگ نا بے عزتی ء سلگ کیرہ۔"

☆ ☆ ☆ ☆

ہر نے یونیورٹی ء اللہ غا سفار سلس ٹریشل نا پارہ غا سراسر بلک۔ ہندن کسر غلا سراسر کیک۔ اونا اپان

کیرغ آن کنگ کس۔ اس نا سبوت ء جہاز ٹیک آتا مک اٹ "پردل! انت نے خبر ء کہ کن جنگ و مرک اتون انت کن گنگی کین.....؟" "انگہر یڈ آتے مرک انا ہا بوٹ کنگ، کبہگ ء غازی منگ کن، ورندی ء فونو ش اس اسہ بہادر ء غازی دونا اسہ پین سگت اس بھل کرسا پارے کل آن آسان آگپ دادے کہ بہادر ا بندرغ آتے جنگ جو کروی ء۔ پین نا مون آ کاظم ء شیف کروی اف۔ انزرا غاٹی سرہ ء لوڈو ش، تینے ایلیو پلو آ کرسا پارے۔ نن تینے منگ کن جنگ کین، جہو کروک آ بھلا تو کم امن دوست چکا قوم تے تینا پنچہ نا کیرغ آن کنگ کس، اس نا سبوت ء جہاز ٹیک آتا زور اٹ پنچس۔"

☆☆☆☆

آک شیف مرسا کسر۔ اونا شیف تموک آ اُست انا درپہ جوان منگ کس۔ اوگا ڈی ٹی مونی پدن ہیبت نگاہ اس شاناکل مسافرک تبخ اٹی گڈنگ کسر وگا ڈی ٹی ایم پی تھی اٹ جوان اٹگا اٹ اشہیر و باگل چلینگ اٹک کس۔ وخت اس اومیت نا چراغ آک لگارہ، "دم ارے غم ارے" وخت اس است انا تاتے سرفک آ پاروٹی نا لیکو نا تو ارن "ہریننگ برک کنا مرے نوک آ اینو ٹی ٹی ولدا ہم ء۔" اونا دا کمرہ ٹی ڈوگہ داسہ ہم خلیس نا جہاز آتا جا کہ غا اُست اٹی اومیت نا پڑیک آک شنگ کسر۔ اوست اٹی تینا جوان اٹنگ اٹ تینی ڈوگہ، ارا ء سرمنگ تون خوشی و شادکامی نا خیال۔ تینا وشار شہنا، ہرا دے او ہراٹ شہو پاریکہ تون ملنگ نا خیال، اگر کہ رسم و دودنا حساب اٹ ساگک آن پدا وک اسہ ایلیو تون ملگ کتوسہ۔ ولے او چاسکہ۔ ہر اتم او ارا ء سرس توکل اونا دن وخت جگ آہیکہ مسر ولے او تینا کل ء حوال ءس توکل چپ کریر۔ نہاری کنگ آن پدا وار کس کرسا پینا ناچا۔ اونا بنگ نا ڈیہہ چچ آخلق اٹی پنا و او تون مروک آ واقعہ نا ہم کل ء سا کس اس انا سمجھداری نا سفت ء کنگ کس۔ کس اس اودے خلیس آن پدا بنگ آ شغان خلنگ کس۔ مسر سراسا دا ہیبت انا ونا وشار شہنا ء سا تما۔ پشیم آن پد ہر اتم واقع آن بش مس تو شہنا ز نا پارہ غان راہ کروک آگہ و چلو تون اور شغانی ء کما ہونا نا انتظار اٹی کسر۔ "ای نے کون ء خلو بڑت ء زینہ سے نا زینہ منگ نا بے عزتی ء سلگ کیرہ۔"

☆ ☆ ☆ ☆

ہیر و انت پارے.....؟ خیال اٹ انت بس کہ او لڑو سا پڑول کیرغ آن کنگ کس۔ اس نا سبوت ء جہاز ٹیک آتا مک اٹ "پردل! انت نے خبر ء کہ کن جنگ و مرک اتون انت کن گنگی کین.....؟" "انگہر یڈ آتے مرک انا ہا بوٹ کنگ، کبہگ ء غازی منگ کن، ورندی ء فونو ش اس اسہ بہادر ء غازی دونا اسہ پین سگت اس بھل کرسا پارے کل آن آسان آگپ دادے کہ بہادر ا بندرغ آتے جنگ جو کروی ء۔ پین نا مون آ کاظم ء شیف کروی اف۔ انزرا غاٹی سرہ ء لوڈو ش، تینے ایلیو پلو آ کرسا پارے۔ نن تینے منگ کن جنگ کین، جہو کروک آ بھلا تو کم امن دوست چکا قوم تے تینا پنچہ نا کیرغ آن کنگ کس، اس نا سبوت ء جہاز ٹیک آتا زور اٹ پنچس۔"

انزرا غاٹی سرہ ء لوڈو ش، تینے ایلیو پلو آ کرسا پارے۔ نن تینے منگ کن جنگ کین، جہو کروک آ بھلا تو کم امن دوست چکا قوم تے تینا پنچہ نا کیرغ آن کنگ کس، اس نا سبوت ء جہاز ٹیک آتا زور اٹ پنچس۔"

☆☆☆☆

سلیمان لائق

عزیز آبادی

انزرا س تیان ہرے موسس، اونا مونی اٹگا گڈی (سدری) آن وڑک و ہسا کیرہ۔ اونا در نہمید آن ء کروک ء شاعر ساندہ تینا قلم نا لوز آتون زندہ سلک۔ ہرا وخت کڈو غار آ راست گو شاعر اس منق تو شیخ ایاز پاک۔ "ہرا وخت آ آسمان آ چک اس مفرو ڈو غار شاعر اس تو ہمو وخت آ قیامت اس مرو، قیامت اس مرو....."

انزرا س تیان ہرے موسس، اونا مونی اٹگا گڈی (سدری) آن وڑک و ہسا کیرہ۔ اونا در نہمید آن ء کروک ء شاعر ساندہ تینا قلم نا لوز آتون زندہ سلک۔ ہرا وخت کڈو غار آ راست گو شاعر اس منق تو شیخ ایاز پاک۔ "ہرا وخت آ آسمان آ چک اس مفرو ڈو غار شاعر اس تو ہمو وخت آ قیامت اس مرو، قیامت اس مرو....."

انزرا س تیان ہرے موسس، اونا مونی اٹگا گڈی (سدری) آن وڑک و ہسا کیرہ۔ اونا در نہمید آن ء کروک ء شاعر ساندہ تینا قلم نا لوز آتون زندہ سلک۔ ہرا وخت کڈو غار آ راست گو شاعر اس منق تو شیخ ایاز پاک۔ "ہرا وخت آ آسمان آ چک اس مفرو ڈو غار شاعر اس تو ہمو وخت آ قیامت اس مرو، قیامت اس مرو....."

